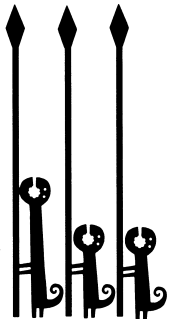

ните трудности, които ги следваха буквално на всяка стъпка от реализирането на този грандиозен за българските условия кукленотеатрален проект. Начинът, по който са реализирани много от сцените, следващи желязната конструкция на пиесата (и под постоянното наблюдение и позитивна критика на автора), успява да даде огромна свобода на актьорите да импровизират и още повече да разгръщат възможностите на куклената образност в удобните ниши на мизансцените, когато ироничното слово, подкрепено от интелигентната режисура, забавните кукли, разчупената хореография, талантливата музика и перфектната мултимедия си подават ръце, за да изградят перфектната визия на този вертикален театър. Въпреки конкретиката, дълбоко свързана с идеите и алегоричните куклени персонажи от близкото минало, тази пиеса с днешна дата звучи още по-актуално и същностно. Просто защото е написана така, че да съвместява в посланието си

динамична критика към всички разновидности на тоталитарния режим. Към тогавашните и днешните политици, еднакви в скудоумието и безполезността си, към клишетата и абсурдните в социалния живот, към безумните образи на всяко време – към палачите, боярите, гайдарите, патриарсите, монасите, жабите, бухалите, змиите, гушерите и глашатаяте от миналото и настоящето.

Отвъд приказната политическа и социална образност на „Цар Шушумига“, почерпила дълбоката си алегоричност от басните, великолепният експресивен спектакъл на Катя Петрова ни връща към най-добрите образци в българското кукленотеатрално изкуство от неговия разцвет през 60-те години на XX век. Може би това е една от причините да бъде еднакво добре приет от възрастни и деца. Така, както днешните деца четат „Гъливер в страната на лилипутите“, една от най-интересните политически приказки в световната литература, първоначално пред-

назначена единствено за консумация от зрялата и недетска аудитория, по сходен начин се възприема и явлението „Цар Шушумига“.

Важно е да не забравяме също така, че този трети спектакъл по пиеса на Константин Илиев на Пазарджишкия театър в неговия юбилеен сезон. След силната социалната сатира в „Музика от Шатровец“ (режисьор Маргарита Младенова), е част програмата „Играем Константин Илиев“, която сериозно обогати репертоара на Пазарджишкия театър в неговия юбилеен сезон. След силната социалната сатира в „Музика от Шатровец“ куклената гротеска „Цар Шушумига“ перфектно допълни работата на Маргарита Младенова в същата посока, като и двете режисьорски интерпретации майсторски възкресиха позабравените социални пиеси на Константин Илиев. Всички тези немаловажни подробности, взети заедно, превръщат „Цар Шушумига“ в едно от най-големите събития на българския куклен театър след 1989 година. ■

„Цар Шушумига“ намига от сцената на Пазарджишкия театър

Петър Змийчаров

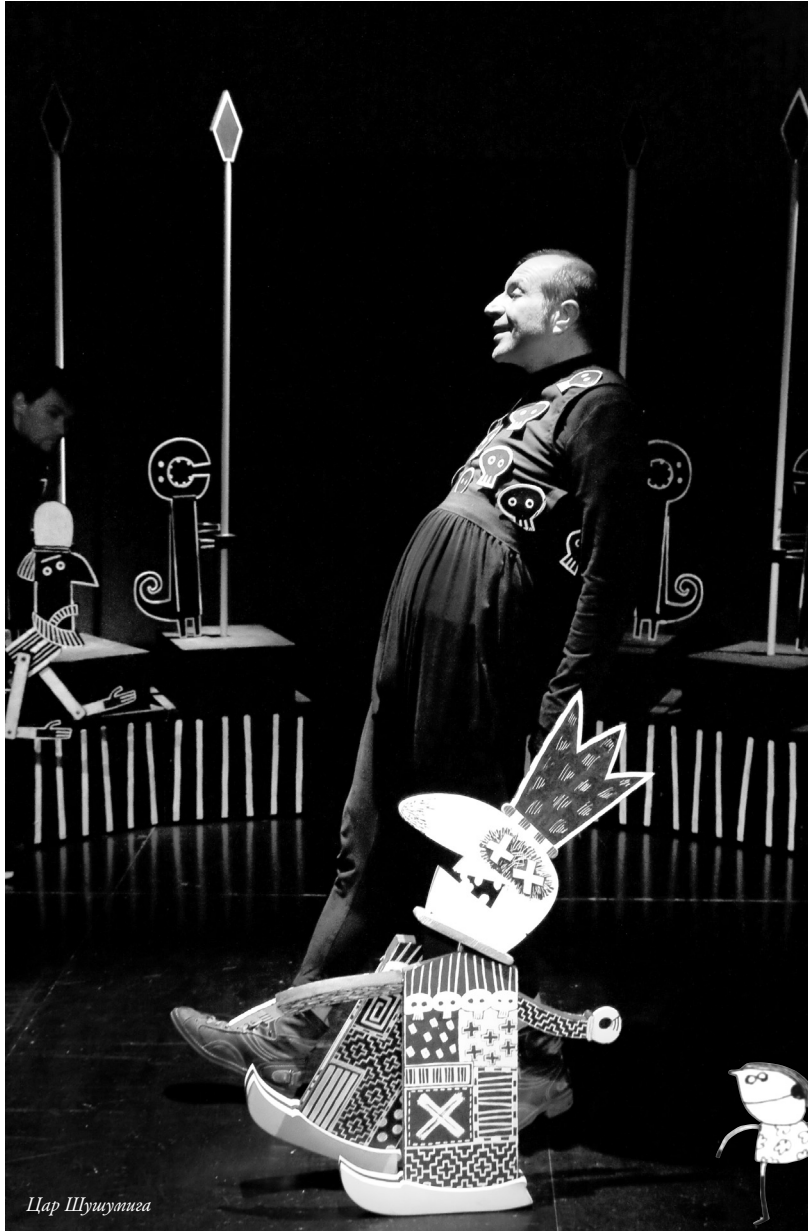
Без самочувствието на заклет театрал, но с това на човек с определено отношение към това изкуство, смея да твърдя, че направеното от Катя Петрова и Рин Ямамура, по този забранен в края на 60-те години текст на Константин Илиев, граничи с гениалността.

Този спектакъл излъчва култура. Разбира се - преди всичко - театрална култура. Плоските кукли, белите силуетни контури на фона на черната театрална „кутия“ са една естествена препратка към авангардния чешки куклен театър от края на 60-те, т.е. към времето, когато пиесата е писана. Но това далеч не е само ретро сантимент. Към него се вливат „реплики“ от японското „кабуки“, изумително въздействаща мултимедия и възхитителен музикален фон. Всъщност „фон“ тук звучи като обича, но не се сещам за друга дума. Без да игнорират намигащо-заядливи, езоповски език на Константин Илиев, режисьорът Катя Петрова и сценографът Рин Ямамура създават театрално зрелище, което превръща сцена и зала в единно място. Сред условен декор те създават една магична

реалност, в която актьорите неусетно сякаш за самите себе си просто потъват в органиката на „плоския“ куклен образ. Написаното от Константин Илиев е необходимата драматургична канава на спектакъла. Движения и жестове, гранични с естетиката на пантомимата, удобното неудобство на плоската кукла; совата, превърната във ветрило (много съществен атрибут в японската култура); „масовката“ в нейната метафорична статичност...

Но трудно ми е да си представя тази пиеса, писана за кукли, интерпретирана с триизмерните изроди, които десетилетия шестват по сцените на българските куклени театри. Трудно ми е да си представя един такъв вариант на спектакъла без изкушението да просъкам кратката си оценка - „кич“. И ето че един щастлив тандем - Ка-

Цар Шушутига

тя Петрова и Рин Ямамура – създават спектакъл, пред който заядливото ми иначе критично чувство е силно разколебано. И все ми се върти едно определение на Арто – „мяра за интуиция“, което, струва ми се, най-точно индикира този спектакъл. Не бих изтъкнал никога от бездруго изумителната трупа на Пазарджишкия театър, само от страх да не пренебрегна някой. Акламирах абсолютно сърдечно всички, но за справка кои са те – вижте афиша.

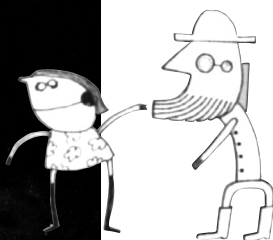
Със или „но“ текст този спектакъл реализира едно пространство на съвестта, в което ние не просто се забавляваме, а мислим.

А когато си мисля, че мисля, аз мисля, че едва ли има нещо по-важно в изкуството. Един класически критик беше казал, че мисията на културата е да задава въпроси, а не да дава отговори.

А тук въпросите са прости – доколко сме адекватни и „подготвени“ за този театрален погвиг? Съдейки по реакцията на залата, смея да твърдя – „сме“! Чест прави на Владлен Александров изборът на тази пиеса. Драматургията излетя далеч над топографските си контексти, театралната машина „смя“ (в най-добрия смисъл на думата) в едно цяло различни (до кардиналност) естетики... и доказва, че спектакълът трябва да се играе на голяма, а не на камерна сцена. В заключение, заради бедния ми речник, се изкушавам да цитирам нещо написано не от мен:

*...Най-обичам да обичам,
че обичам аз. тогаз
всички, дето ги обичам,
ги обичам като вас!*

Наистина ви обичам, докато ви има,
ще има театър, ще има култура! ■

Безметежно вдървяване

Веселина Гюлева

Преди около две години случайно попаднах във Варна и веднага се обадох на Стефан Москов, който репетираше в кукления театър. Видяхме се, смяхме се и на другия ден отидох на репетиция на „Красотата спи“. Та тогава, на тази репетиция видях и усетих, че театърът за тези хора не е рутина, не е само професионализъм, който те притежаваха в изобилие, а радост и удоволствие, игра на въображението и тялото. Не ми се случваше за първи път да бъда на репетиция на Теги, но не бях попадала в кукления му театър. И разбрах, че развихреният му свят, не-

уморните му импровизации нямат предпочитание към определен вид структуриран театър, а единствено към актьора, към неговата готовност да бъде свободен. Разказвам това, защото представлението беше първата успешна авантюра между варненския куклен театър и режисьора. Нервен, бърз, нетърпеливо интелигентен, ненавиждащ обикновеното, трафаретата не само в театъра, в изкуството, но дори в личните си отношения, Теги работи с ентузиазъм там, където намира съмишленици актьори, които могат да издържат на темпото на провокаци-

ите, въображението и мисълта. Актьори-партньори в свободата да твориш, да не съобразяваш дори недостатъците си, а да се ползваш от тяхната неповторимост, както използваш успешно таланта си. И куклениците от Варна успяват.

Освен всичките му режисьорски качества талантът на Теги се крие и в изключително изострения му рефлекс към случващото се не само около нас, а в нас самите. Почти във всеки негов спектакъл къде иронично, къде тъжно, понякога дори като яка плесница присъства сблъсъкът, съпоставянето на